

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Verleden als leidraad: ijzertijdbewoning en landschapsinrichting in noord-oostelijk Noord-Brabant in verleden én heden

Jansen, R.

Citation

Jansen, R. (2021, September 15). *Verleden als leidraad: ijzertijdbewoning en landschapsinrichting in noord-oostelijk Noord-Brabant in verleden én heden*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3210297>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3210297>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <https://hdl.handle.net/1887/3210297> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Jansen, R.

Title: Verleden als leidraad: ijzertijdbewoning en landschapsinrichting in noord-oostelijk Noord-Brabant in verleden én heden

Issue Date: 2021-09-15

VERLEDEN ALS LEIDRAAD

VERLEDEN ALS LEIDRAAD

IJzertijdbewoning en landschapsinrichting in noord-
oostelijk Noord-Brabant in Verleden én Heden

Proefschrift

ter verkrijging van
de graad van doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van rector magnificus prof.dr.ir. H. Bijl,
volgens besluit van het college van promoties
te verdedigen op woensdag 15 september 2021
klokke 15:00 uur

door

Richard Jansen
geboren te Zevenhuizen
in 1969

Promotor: Prof.dr. H. Fokkens

Tweede promotor: Prof.dr. D.R. Fontijn

Leden

promotiecommissie: Prof.dr. J.W.M. Roebroeks
Prof.dr. J. Bourgeois (Universiteit Gent)
Dr. D.A. Wesselingh (Gemeente 's-Hertogenbosch)

Inhoudsopgave

Voorwoord		7
Hoofdstuk 1	IJzertijdbewoning en landschapsinrichting in noordoostelijk Noord-Brabant in Verleden en Heden	9
Hoofdstuk 2	The physical and archaeological landscape of the Oss-Zevenbergen barrow group Eerder verschenen als Jansen en Van der Linde 2013	25
Hoofdstuk 3	And the river meanders on ... the intertwined occupation and vegetation history of the river area Maaskant and adjacent sand area of Oss (Netherlands) in Late Prehistory till Early Roman Period Eerder verschenen als Jansen en Bakels 2018	39
Hoofdstuk 4	Vondsten uit het laat-neolithicum en vroege en midden-bronstijd in de Maaskant. De vindplaatsen Oss-Kennedybaan en – Frankenbeemdweg en Lith-Hertogswetering Eerder verschenen als Jansen en Smits 2014	65
Hoofdstuk 5	De vindplaats Berghem-Waatselaar ontgrond. Vondsten en sporen uit het midden-neolithicum tot en met de Romeinse tijd Eerder verschenen als Jansen e.a. 2014	79
Hoofdstuk 6	An Iron Age settlement landscape neighbouring the Ha C chieftains' graves at the Maashorst (N.-Br., the Netherlands) Eerder verschenen als Jansen en Van den Helm 2018	95
Hoofdstuk 7	A cluster of chieftains' graves in the Netherlands? Cremating and inhumating elites during Ha C on the Maashorst, the Netherlands Eerder verschenen als Jansen en Van der Vaart-Verschoof 2017	109
Hoofdstuk 8	De 'vergeten' vindplaats Haren-Spaanse Steeg. Een riviercultusplaats uit de late ijzertijd Eerder verschenen als Jansen en Jacques 2014	127
Hoofdstuk 9	Structuring the landscape in Iron Age and Roman Period (500 BC – AD 250): the multi-period site Oss-Horzak Eerder verschenen als Jansen en Van As 2012	145
Hoofdstuk 10	Zwerven erven? Locatiekeuze en bewoningsdynamiek in oostelijk Noord-Brabant tussen 1500 v. Chr. en circa 0 Eerder verschenen als Jansen 2018	163
Hoofdstuk 11	Verleden in het Verleden. Bewoning en landschapsinrichting in de ijzertijd in noordoostelijk Noord-Brabant	293
Hoofdstuk 12	Verleden in het Heden. De verbeelding van (ijzertijd)erfgoed – drie casussen uit Oss	429
Samenvatting		477
Curriculum Vitae		483
Dankwoord		485

Voorwoord

Dit proefschrift bestaat uit een reeks eerder verschenen artikelen voorafgegaan door een inleiding en afgesloten met twee concluderende hoofdstukken. De belangrijkste rode draad vormt het archeologisch onderzoek in Oss en omgeving (noordoostelijk Noord-Brabant), wat deel uitmaakt van een lange onderzoekstraditie van de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden (hoofdstuk 1). Het Maaskantproject is het langstlopende regionale archeologische project in Nederland. In eerste instantie concentreerde het onderzoek zich op de archeologische resten op de zandgronden (Maasland), later ook op de vele vindplaatsen in het noordelijk gelegen rivierengebied van de Maaskant (hoofdstuk 3). Ten slotte is vanaf het begin van deze eeuw het onderzoeksgebied uitgebreid naar de Maashorst, direct ten zuiden van het Maasland (hoofdstuk 2).

Uit de verschillende regio's wordt een aantal specifieke vindplaatsen besproken, in veel gevallen gekenmerkt door bewonings- en/of begravingssporen uit meerdere perioden: Oss-Kennedybaan e.o. (laat-neolithicum-bronstijd: hoofdstuk 4), Berghem-Waatselaar (bronstijd-Romeinse tijd: hoofdstuk 5), nederzettingen op de Maashorst (brons- en ijzertijd: hoofdstuk 6), grafvelden inclusief vorstengraven op de Maashorst (brons- en ijzertijd: hoofdstuk 7), Haren-Spaanse Steeg (late ijzertijd: hoofdstuk 8) en Oss-Horzak (ijzer- en Romeinse tijd: hoofdstuk 9). Het Osse onderzoek staat uiteraard niet op zichzelf. Hoofdstuk 10 betreft een recent onderzoek naar de lange-termijn bewoningsgeschiedenis van oostelijk Noord-Brabant. Samen met een vergelijkbare studie van westelijk Noord-Brabant vormt dit een bredere inkadering van het onderzoek in noordoostelijk Noord-Brabant.

Een belangrijk doel van het regionale onderzoek in noordoostelijk Noord-Brabant is de reconstructie van 5000 jaar bewoning; van laat-neolithicum tot heden. In hoofdstuk 11 ligt de focus op de ijzertijd als een cruciale periode in onze lange-termijn geschiedenis. Bewoning en landschapsinrichting vormen de thema's waarbij het verleden een belangrijke leidraad blijkt te vormen. Het proefschrift wordt ten slotte afgesloten met een hoofdstuk (12) over de maatschappelijke verantwoording en impact van archeologisch onderzoek. Een belangrijk thema voor de archeologie in het algemeen waarbij het (verre) verleden ook een leidraad voor onze toekomst kan vormen.

Leiden, Richard Jansen

